Stockholms stad

PM Rotel IX (Dnr KS 2026/840)

Promemorian Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor

Remiss från Klimat-och näringslivsdepartementet
Remisstid den 26 oktober 2026

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Remissen besvaras med Stockholms stads yttrande, bilaga 1 till promemorian.

Föredragande borgarrådet Lars Strömgren

Sammanfattning av ärendet

Klimat- och näringslivsdepartementet har remitterat promemorian Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor till bland annat Stockholms stad för yttrande.

I promemorian föreslås nya regler om energiplanering i kommuner och regioner. De nuvarande reglerna om att kommuner ska ha en energiplanering och ta fram en energiplan moderniseras och anpassas till de nuvarande energipolitiska målen, om ökat elbehov, leveranssäkerhet och totalförsvarsfrågor. Det införs även en skyldighet för kommuner och regioner att redovisa åtgärder för energieffektivisering i en långsiktig plan och rapportera uppgifter om energianvändning till Statens energimyndighet. Vidare föreslås att kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter i vissa fall ska beakta principen om ”energieffektivitet först”. Det föreslås även att upphandlande myndigheter och enheter ska ta hänsyn till energieffektivitet vid upphandling av vissa varor och tjänster och vid köp och hyra av byggnader och lokaler.

Författningsförslagen föreslås i huvudsak träda i kraft den 1 mars 2027.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholm Stadshus AB.

På grund av den korta remisstiden har exploateringskontoret, idrottsförvaltningen, miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret svarat med kontorsyttranden.

Fastighetsnämnden har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret tillstyrker i stort förslaget men vill framhålla några synpunkter.

Exploateringskontoret ser generellt positivt på förslagen och stöder intentionerna om ökad energieffektivitet och energiplanens integration i fysisk planering, men efterfrågar praktiska verktyg och tydliga gränssnitt mellan den nya energiplaneringen och befintliga plan- och byggprocesser.

Idrottsförvaltningen ställer sig positiv till promemorians förslag, men anser att kopplingen mellan energiplanering och omställningen till ett fossilfritt samhälle bör tydliggöras.

Miljöförvaltningen ser i huvudsak positivt på promemorians förslag, men föreslår vissa justeringar för att regelverket ska bli ett effektivt, ändamålsenligt och praktiskt tillämpbart.

Stadsbyggnadskontoret ställer sig i grunden positivt till promemorians förslag, men ser samtidigt behov av vissa förtydliganden och justeringar för att förslagen ska vara praktiskt genomförbara.

Trafikkontoret har valt att kommentera de sex förslag som har bedömts påverka kontorets verksamhet mest.

Stockholm Stadshus AB tillstyrker i huvudsak inriktningen i promemorians förslag, men framhåller att förslagen behöver utvecklas och att de samlade konsekvenserna i nuläget är svåra att överblicka.

Föredragande borgarrådets synpunkter

En långsiktigt hållbar och robust energiförsörjning är avgörande för Stockholms framtid. Det handlar om att säkerställa att hushåll, företag och samhällsviktig verksamhet har tillgång till trygg och stabil energi, samtidigt som klimatpåverkan minskar. Jag välkomnar därför att nuvarande reglering uppdateras för att bättre anpassas till de energipolitiska målen.

För att det ska vara möjligt för oss kommuner att nyttja energiplanerna som effektiva verktyg i energiarbetet krävs dock en längre implementeringshorisont. Här instämmer jag med stadsledningskontorets förslag om att tidsplanen revideras eller att möjlighet till undantag ges.

Jag instämmer även i stadsledningskontorets förslag om myndighetsuppdrag om att ta fram relevanta gemensamma riktlinjer, kriterier, referensvärden och kravmallar, för att bidra till en mer enhetlig och effektiv offentlig upphandling.

I övrigt hänvisar jag till Stockholms stads yttrande.

Stockholm den 7 oktober 2026

Lars Strömgren

Bilagor

1. Stockholms stads yttrande, dnr KS 2026/840- 16.1
2. Promemorian Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor, dnr KS 2026/840-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Klimat- och näringslivsdepartementet har remitterat promemorian Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor till bland annat Stockholms stad för yttrande. Förslagen syftar till att modernisera den nuvarande regleringen och genomföra delar av EU:s omarbetade energieffektivitetsdirektiv.

I promemorian föreslås nya regler om energiplanering i kommuner och regioner. De hittillsvarande reglerna om att kommuner ska ha en energiplanering och ta fram en energiplan moderniseras och anpassas till de nuvarande energipolitiska målen. Det införs även en skyldighet för kommuner och regioner att redovisa åtgärder för energieffektivisering i en långsiktig plan och rapportera uppgifter om energianvändning till Statens energimyndighet. Vidare föreslås att kommuner, regioner och statliga förvaltnings myndigheter i vissa fall ska beakta principen om ”energieffektivitet först”. Det föreslås även att upphandlande myndigheter och enheter ska ta hänsyn till energieffektivitet vid upphandling av vissa varor och tjänster och vid köp och hyra av byggnader och lokaler.

Författningarna föreslås i huvudsak träda i kraft den 1 mars 2027. Bestämmelserna om offentliggörande av energiplaner och långsiktig planering av energieffektiviseringsåtgärder föreslås träda i kraft den 1 januari 2028.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, och Stockholm Stadshus AB.

På grund av den korta remisstiden har exploateringskontoret, idrottsförvaltningen, miljöförvaltningen stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret svarat med kontorsyttranden.

Fastighetsnämnden har inte inkommit med svar.

Innehållsförteckning

Stadsledningskontoret 5
Exploateringskontoret 9
Idrottsförvaltningen 11
Miljöförvaltningen 13
Stadsbyggnadskontoret 16
Trafikkontoret 17
Stockholm Stadshus AB 20

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 september 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning av synpunkter

Stadsledningskontoret tillstyrker i stort förslaget men vill dock framhålla några synpunkter.

Ställningstaganden

Stadsledningskontoret tillstyrker i stort förslaget då det bedöms positivt för staden i arbetet med att säkerställa en långsiktigt hållbar och robust energiförsörjning och energidistribution med låg klimatpåverkan.

Stadsledningskontoret vill däremot framhålla synpunkter:

2.1 Förslag till lag om energiplanering i kommuner och regioner

Ikraftträdande av lagen, 5 och 7 §§

Lagen om energiplanering i kommuner och regioner föreslås träda i kraft den 1 januari 2028. Det innebär att en kommun vid denna tidpunkt ska ha lämnat in och publicerat en aktuell energiplan i enlighet med de nya förslagen om innehåll och process för framtagande. Stadsledningskontoret anser att förslaget innebär en alltför snäv tidsram och föreslår att tidsplanen revideras eller att möjlighet till undantag ges. För att energiplanerna ska uppnå sitt syfte och bli effektiva verktyg i kommunernas energiarbete krävs en längre implementeringshorisont. Detta gäller särskilt för större kommuner med mer än 45 000 invånare då dessa enligt förslaget ska utarbeta en så kallad värme- och kylaplan, som enligt direktivet (Bilaga 1, Artikel 25, 6.d.) bland annat ska ”…utarbetas med deltagande av alla berörda regionala eller lokala intressenter och säkerställa allmänhetens deltagande, inbegripet systemansvariga för lokal energiinfrastruktur”. En sådan process, tillsammans med den kommunala beslutsprocessen för strategiska styrdokument, gör det svårt att ta fram en energiplan med hög kvalitet och samtidigt hålla föreslagen tidsram.

Uppgifter om årlig energianvändning, 16 §

Kommuner föreslås lämna uppgifter om årlig energianvändning i verksamheter som bedrivs av offentliga organ till den myndighet som regeringen bestämmer. Stadsledningskontoret föreslår att Energimyndigheten ges uppdraget att fastställa gemensamma riktlinjer för indata och beräkningsmetoder för de uppgifter som ska rapporteras. Erfarenheter kring uppföljning av stadens energianvändning är att det är utmanande att ta fram en gemensam beräkningsmodell och ser en risk att rapporteringen inte blir enhetlig och jämförbar mellan landets olika kommuner utan tydliga riktlinjer.

2.3 Förslag till förordning om energiplanering i kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter

4 § 4, Redovisning av åtgärder och energibesparingspotential

Energiplanen föreslås bland annat innehålla en redovisning av de åtgärder för en effektivare energianvändning som kommunen planerar att vidta i sin verksamhet inklusive en beräkning av vilken energibesparing åtgärderna kan ge. Stadsledningskontoret anser att det behövs gemensamma riktlinjer för indata och beräkningsmetoder för energibesparingspotential för att få enhetliga och jämförbara beräkningar mellan kommuner. Ett sådant uppdrag bör ges till Energimyndigheten.

Stadsledningskontoret anser också att åtgärder som kommunen gör för att främja åtgärder som vidtas av andra aktörer inte ska ingå i en beräkning av energibesparingspotential. Denna typ av åtgärder kan med fördel redovisas, men bör inte ingå i en beräkning av energibesparing på grund av de stora osäkerheter som den typen av beräkningar innebär.

2.4 Förslag till förordning om den offentliga sektorns inköp av energieffektiva varor, tjänster och byggnader 8 § Köp av varor med hög energiprestanda

Förslaget innebär att köp av varor ska styras mot de två högsta energieffektivitetsklasserna som är tillräckligt representerade på marknaden, eller ännu högre klasser om det anges i den produktspecifika EU-regeln.

Stadsledningskontoret föreslår att Upphandlingsmyndigheten ges uppdraget att ta fram och löpande uppdatera kriterienivåer för varor som omfattas av krav på energimärkning. I en sådan kriteriedatabas bör baskraven motsvara den energieffektivitetsklass som krävs enligt direktivet, inklusive korrekt tolkning av kriteriet för högsta tillgängliga energieffektivitetsklass. Upphandlande myndigheter kan därutöver välja en högre ambitionsnivå där det är motiverat. En kriteriedatabas som är centralt framtagen och kvalitetssäkrad, skulle ge en mer enhetlig tillämpning i offentlig upphandling. Det skulle också minska mängden administration, genom att undvika att varje enskild upphandlande myndighet behöver tolka produktvisa regler och bevaka förändringar i energiklasser. Denna analys tar idag betydande resurser i anspråk i upphandlingsarbetet.

10 § Köp av varor med hög energiprestanda

Förslaget innebär att en upphandlande myndighet behöver kontrollera om varor utan energimärkning istället omfattas av en genomförandeåtgärd i ekodesigndirektivet. Om så är fallet ska krav sättas utifrån de riktvärden för energieffektivisering som anges där.

Stadsledningskontoret föreslår att Upphandlingsmyndigheten ges i uppdrag att förtydliga och komplettera förslaget med nationella vägledande referensvärden och standardiserade kravmallar. Stadsledningskontoret ser svårigheter med att tillämpa bestämmelsen konsekvent och att det finns en risk att den leder till ökad

administration och otydlig ansvarsfördelning. Ekodesignkrav är redan bindande produktregler som produkter ska uppfylla för att få släppas ut på EU-marknaden. Om varje upphandlande myndighet förväntas tolka produktspecifika ekodesignregler, med undantag och riktvärden, finns risk att kontrollansvaret i praktiken flyttas från marknadskontroll och ansvariga tillsynsmyndigheter till enskilda upphandlare.

Upphandlande myndigheters ansvar bör i första hand vara att använda centralt framtagna krav och begära relevant dokumentation från leverantören. Det bör inte krävas att varje upphandlande organisation själva genomför detaljerade tekniska och rättsliga bedömningar av ekodesignregelverket per produktkategori. Marknadskontrollen av att produkter uppfyller ekodesignlagstiftningen bör fortsatt ligga hos ansvariga tillsynsmyndigheter.

14 § Köp, nybyggnation och hyra av byggnader

Förslaget innebär att offentliga aktörer, vid köp av byggnad, nybyggnation eller nytt hyresavtal över relevant tröskelvärde, ska säkerställa att byggnaden uppfyller energikrav motsvarande nära nollenergibyggnad. Kravet ska kontrolleras genom energideklarationen. Undantag finns om köpet syftar till rivning, totalrenovering, vidareförsäljning utan egen användning eller bevarande av en byggnad med officiellt skydd eller särskilt arkitektoniskt eller historiskt värde.

Stadsledningskontoret föreslår att undantag även bör omfatta byggnader som köps i syfte att energirenoveras för att uppnå önskade krav inom en fastslagen tidsperiod. Nuvarande krav riskerar att prioritera energiprestanda vid köp- eller hyrestillfället framför en minskad energianvändning och resurshushållning över tid. Klimatpåverkan bör bedömas ur ett helhetsperspektiv och regelverket bör därför ge utrymme för avvägningar mellan återbruk, kulturvärden och successiv energieffektivisering, istället för att ensidigt styra mot en redan uppnådd nära-nollenerginivå.

4.3 Kommunala energiplaner

En tydligare koppling mellan energiplanering och fysisk planering.

Genom att använda verktyg inom fysisk planering kan kommunen möjliggöra ny produktion och distribution av el, värme, kyla och bränslen. Stadsledningskontoret anser att det behövs förtydliganden då promemorian anger olika exempel på vilka planer som omfattas av principen om energieffektivitet först på olika ställen i texten, i avsnitt 5.1 nämns detaljplaner, medan specialmotiveringen till 9 § endast nämner översiktsplaner. Stadsledningskontoret önskar ett förtydligande av om, och i så fall när, detaljplaner omfattas, samt vägledning om hur "energieffektivitet först" ska vägas mot andra planeringsmål som bostadsförsörjning, ekonomisk genomförbarhet, bevarandevärden, i tidiga skeden. Stadsledningskontoret ser positivt på att totalförsvarets behov ska beaktas i energiplaneringen, men önskar stöd i hur eventuellt sekretessbelagda uppgifter och känslig infrastruktur ska hanteras i dialogen med aktörer och i den fysiska planeringen.

4.7: Minskad energianvändning i offentlig sektor

Kommuner ska lämna uppgifter om den årliga energianvändningen i sina verksamheter till Energimyndigheten. Förslaget är kopplat till EU-kravet att energianvändningen i offentliga organ ska minska med minst 1,9 procent per år jämfört med 2021. Det är upp till respektive medlemsland att bestämma hur detta ska uppnås och i förslaget framgår att inget generellt krav på offentliga organ bör införas då det riskerar stå i vägen för de åtgärder som anses mest kostnadseffektiva.

Stadsledningskontoret anser att uppföljningen av minskad energianvändning även behöver ta hänsyn till verksamheternas olika förutsättningar, redan genomförda energieffektiviseringar och förändringar i verksamhetens energianvändning.

4.9: Kommuners deltagande i planering är prioritering av samhällsviktiga elanvändare

Kommuner ska delta i statliga myndigheters arbete med planering för prioritering av samhällsviktiga elanvändares elförsörjning enligt Styrelsförordningen, 2011:931. Kommunernas deltagande är i dag frivilligt men föreslås bli obligatoriskt genom föreskrifter. Det handlar om så kallad Styrel-planering för att kunna prioritera samhällsviktiga elanvändare om elförsörjningen måste begränsas eller brytas. Stadsledningskontoret anser att det finns en tydlig risk att staten genom energiplaneringen lägger ytterligare ansvar på kommunerna för frågor där kommunen har begränsad rådighet. Särskilt gäller detta Styrel. Att kommunerna ska delta i prioriteringen av samhällsviktiga elanvändare kan vara motiverat, men det är inte självklart att ett obligatoriskt kommunalt deltagande i sig leder till bättre beredskap.

Staden har under lång tid vid flera planeringsomgångar pekat på strukturella problem i Styrelsprocessen, bland annat kopplat till säkerhetsskydd, informationshantering, ansvarsfördelning, privata aktörer, elnätens geografiska beroenden, kostnader och proportionalitet. Dessa problem bör betraktas som systemfrågor.

En farhåga är därför att förelagd promemoria (KN2026/01494) riskerar att göra kommunernas deltagande obligatoriskt innan Styrelsprocessen i grunden har reformerats.

Detta är särskilt relevant eftersom Energimyndigheten under 2026 samtidigt arbetar med att utveckla Styrel och bland annat har pekat på behov av ett tydligare totalförsvarsperspektiv och ett stärkt länsstyrelseansvar.

Kommunens förmåga att upprätthålla samhällsviktig verksamhet är starkt beroende av energi. Vattenförsörjning, avlopp, omsorg, livsmedel, fjärrvärme, kommunikationer, IT och ledning är exempel på funktioner där ett längre elavbrott snabbt får konsekvenser.

Att energiplaneringen ska beakta totalförsvarets behov ger därför en möjlighet att skapa en bättre koppling mellan: energiplanering, kontinuitetshantering (RSA), civilt försvar och fysisk planering.

Om energiplanen blir ytterligare ett fristående styrdokument finns risk för dubbla processer. Kommunen kan då behöva producera både energiplan, beredskapsplanering, risk- och sårbarhetsanalys, kontinuitetsplaner och Styrelunderlag utan att dessa system integreras.

5.1 Större investeringar och författningsreglerade planer

Stadsledningskontoret anser att analyskravet inför större investeringar och författningsreglerade planer riskerar att bli betungande, särskilt vid etappindelade exploateringsprojekt. Stadsledningskontoret föreslår att det tas fram tydliga tröskelvärden och att Energimyndigheten tar fram standardiserade beslutsstöd, så att kraven inte fördröjer plan- och exploateringsprocesser.

6.3 Skyldigheten att ställa krav på energieffektivitetsprestanda gäller vissa varor, tjänster och byggnader

Enligt förslaget ska krav på energieffektivitetsprestanda gälla i alla fall, så länge det är tekniskt genomförbart att ställa sådana krav.

Stadsledningskontoret föreslår att möjligheten att kunna göra undantag med hänsyn till kostnadseffektivitet, ekonomisk genomförbarhet, hållbarhet i vidare bemärkelse eller tillräcklig konkurrens bör finnas kvar om den upphandlande myndigheten kan visa att energiprestandakravet i det enskilda fallet är oproportionerligt med hänsyn till dessa parametrar. Energieffektiva varor, tjänster och byggnader bör eftersträvas, men inte som den enskilt viktigaste faktorn vid ett köp. För att säkerställa samhällsekonomisk och miljömässig nytta bör det gå att göra undantag från skyldigheten, exempelvis om kravet medför en

oproportionerligt stor merkostnad i förhållande till energinyttan eller om kravet motverkar andra väsentliga miljömål.

6.4: Beaktande av principen om energieffektivitet först vid upphandling

Kommuner ska innan de ingår offentliga kontrakt analysera olika alternativ för att uppnå syftet med köpet samt bedöma alternativen utifrån energieffektivitet. Vid behov kan en samhällsekonomisk kostnads-nyttoanalys användas. Stadsledningskontoret vill framhålla att bedömningen av energieffektivitet behöver göras utifrån ett helhetsperspektiv. Vid val mellan olika alternativ behöver hänsyn kunna tas till bland annat funktion, robusthet, livscykelperspektivet, drift och underhåll samt teknisk genomförbarhet. Det är viktigt att tillämpningen av principen inte innebär att energieffektivitet bedöms isolerat från de övriga mål som upphandlingen ska uppfylla.

Exploateringskontoret

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 31 augusti 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Exploateringskontorets synpunkter

Stockholms stad står inför en eventuell effektbrist om inte åtgärder vidtas och exploateringskontoret ser generellt positivt på förslagen. Kontoret stöder intentionerna om ökad energieffektivitet och energiplanens integration i fysisk planering, men efterfrågar praktiska verktyg och tydliga gränssnitt mellan den nya energiplaneringen och befintliga plan och byggprocesser, för att undvika onödiga dröjsmål i stadsutvecklingen, ökad administration samt kostnader.

Integration i fysisk planering

Avsnitt 4.3 "Kommunala energiplaner", s. 33-34 "En tydligare koppling mellan energiplanering och.fysiskplanering".

Exploateringskontoret välkomnar förslaget om att energiplanen ska utgöra underlag för översiktsplan och detaljplanering. För att detta ska fungera i praktiken krävs samordning mellan detaljplanearbete, översiktsplan, regionplan samt nätutvecklingsplaner. Kontoret saknar en beskrivning hur denna samordning mellan förvaltningar och myndigheter praktiskt ska ske. Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor. Svar på remiss

Kontoret noterar också att promemorian anger olika exempel på vilka planer som omfattas av principen om energieffektivitet först på olika ställen i texten, i avsnitt 5.1 nämns detaljplaner, medan specialmotiveringen till 9 § endast nämner översiktsplaner.

Kontoret önskar ett förtydligande av om och i så fall när detaljplaner omfattas, samt vägledning om hur "energieffektivitet först" ska vägas mot andra planeringsmål som bostadsförsörjning, ekonomisk genomförbarhet, bevarandevärden, i tidiga skeden.

Prioritering mellan konkurrerande behov

Avsnitt 4.3, s. 32-33, om kartläggning av energi- och effektbehov.

I en situation med eventuell effektbrist uppstår frågan om hur prioritering ska ske mellan olika kommuners och verksamheters behov av el och effekt, till exempel när enskilda etableringar (som serverhallar) blir kritiska för tillgänglig effekt i ett område. Exploateringskontoret ser ett behov av en vägledning om hur sådana prioriteringar kan göras och hur de ska vägas in i den kommunala energiplaneringen och i planeringen av nya exploateringsområden.

Krav vid upphandling och markanvisning

Avsnitt 6.3, underrubriken "Köp av byggnader eller byggentreprenader och hyra av byggnader eller lokaler", s. 65 66, motsvarande 14-15 §§ iförslaget tillförordning; avsnitt 6.5 om tröskelvärden, s. 68-70.

Exploateringskontoret tillstyrker förslaget om att kravet inte gäller om syftet med köpet är att totalrenovera eller riva byggnaden, sälja den vidare utan eget nyttjande, eller bevara den som en byggnad med officiellt skydd (s. 65-66, motsvarande 14 § andra stycket i förslaget till förordning). Detta undantag täcker en stor del av de fall där exploateringskontoret förvärvar fastigheter med befintlig bebyggelse inför exploatering, exempelvis vid rivning inför nybyggnation.

Förvaltningsbörda och energieffektivitet först

Avsnitt 5.1 "Större investeringar ochförfattningsreglerade planer", s. 52-56, motsvarande 9 § i lagförslaget om kommunal energiplanering; avsnitt 6. 4 "Beaktande avprincipen om energieffektivitetförst i upphandling", s. 67, motsvarande 4 § i lagförslaget om offentliga sektorns inköp.

Principen är rimlig i sak, men analyskravet inför större investeringar och författningsreglerade planer riskerar att bli betungande, särskilt vid etappindelade exploateringsprojekt. Kontoret föreslår att det tas fram tydliga tröskelvärden och att Energimyndigheten tar fram standardiserade beslutsstöd, så att kraven inte fördröjer plan- och exploateringsprocesser.

Totalförsvar och beredskap

Avsnitt 4.3, s. 32-33, om kartläggning av energi-reffektbehov, totalförsvarets behov och säkerhetsskyddslagen.

Exploateringskontoret välkomnar att totalförsvarets behov ska beaktas i energiplaneringen, men önskar stöd i hur eventuellt sekretessbelagda uppgifter och känslig infrastruktur ska hanteras i dialogen med aktörer och i den fysiska planeringen.

Idrottsförvaltningen

Idrottsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 17 augusti 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Idrottsförvaltningens synpunkter och förslag

Idrottsförvaltningen ställer sig positiv till de förslag som lämnas i promemorian. Förvaltningens energi- och klimatarbete bedrivs i enlighet med Stockholms stads miljöprogram och klimathandlingsplan. Stadens ambitioner om minskad energianvändning, ökad energieffektivisering, elektrifiering och en mer energieffektiv offentlig sektor långsiktigt hållbar energiförsörjning ligger i huvudsak i linje med de mål och principer som beskrivs i promemorian. Förvaltningen vill samtidigt lyfta att ett av Europeiska unionens övergripande mål för energi- och klimatpolitiken, att uppnå ett fossilfritt samhälle, inte tydligt kommer till uttryck i de föreslagna bestämmelserna. Även Stockholms stads främsta klimatmål är att bli en fossilfri stad, och stadens samlade klimatarbete beskrivs i Klimathandlingsplanen. Förvaltningen bedömer att kopplingen mellan energiplanering och klimatomställning kan

tydliggöras ytterligare i lagstiftningen för att säkerställa att energieffektivisering och energiplanering även bidrar till minskade växthusgasutsläpp och omställningen till ett fossilfritt samhälle.

Idrottsförvaltningen arbetar kontinuerligt med att minska energianvändningen i stadens idrottsanläggningar genom energieffektivisering av byggnader och tekniska installationer, optimering av drift, systematisk energiuppföljning samt investeringar i mer energieffektiva lösningar. Promemorian innebär samtidigt flera nya eller skärpta krav jämfört med dagens arbetssätt. Bland annat föreslås ett mer juridiskt reglerat arbete med energiplanering, ökade krav på systematisk uppföljning och rapportering av energianvändning, ett tydligare krav på att tillämpa principen om energieffektivitet först vid investeringar och större beslut, ett utökat fokus på robust energiförsörjning och planering för fredstida kriser, höjd beredskap och krig samt skärpta krav på energieffektivitet vid offentlig upphandling. Förvaltningen anser att förslagen kommer att leda till ett mer strukturerat och enhetligt arbetssätt kan bidra till tydligare ansvarsfördelning, förbättrad uppföljning och bättre samordning mellan kommunens verksamheter och externa aktörer. Det förstärkta beredskapsperspektivet kan också innebära att stadens idrottsanläggningar får en viktig funktion under extraordinära händelser.

Samtidigt innebär de föreslagna bestämmelserna ökade administrativa krav. Den utökade rapporteringsskyldigheten och de mer omfattande dokumentationskraven kan medföra ett ökat behov av resurser för uppföljning, analys och administration. Även kraven på analyser inför investeringar och ett större fokus på energiberedskap kan innebära att planerings- och beslutsprocesser blir mer omfattande.

Idrottsförvaltningen anser att uppföljning och rapportering enligt de föreslagna bestämmelserna i första hand bör organiseras och samordnas på kommunövergripande nivå. Stockholms stad bör, i enlighet med promemorians förslag, ta fram en samlad kommunal energiplan där stadens övergripande mål, uppföljning och rapportering samordnas. Inom ramen för denna energiplan bör definieras vilken uppföljning och rapportering som ska ske på förvaltningsnivå. Ett sådant arbetssätt skulle skapa en enhetlig styrning, minska dubbelarbete och säkerställa att rapporteringen blir jämförbar inom hela kommunkoncernen.

Sammanfattningsvis bedömer idrottsförvaltningen att verksamheten redan idag bedriver ett omfattande energi- och klimatarbete som i stora delar överensstämmer med intentionerna i promemorian. De största konsekvenserna bedöms därför inte avse en förändrad inriktning utan ökade krav på dokumentation, uppföljning, rapportering och beredskapsplanering. Förvaltningen bedömer att de föreslagna bestämmelserna kommer att bidra till ett mer systematiskt och långsiktigt energiarbete, förutsatt att den ökade administrationen organiseras på ett effektivt sätt och att ansvarsfördelningen mellan kommunen och dess förvaltningar tydliggörs.

Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 31 augusti 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen ser i huvudsak positivt på förslagen som presenteras och välkomnar att lagen om energiplanering uppdateras. Förslagen kan bidra till att stärka stadens energiarbete genom att utveckla arbetet med strategisk energiplanering, trygg energiförsörjning och samverkan med berörda intressenter.

För att regelverket ska bli ett effektivt, ändamålsenligt och praktiskt tillämpbart föreslås vissa justeringar enligt nedan.

Kap. 2.1 Förslag till lag om energiplanering i kommuner och regioner

Ikraftträdande av lagen, 5 och 7 §§

Lagen om energiplanering i kommuner och regioner föreslås träda i kraft den 1 januari 2028 i fråga om 5 och 7 §§. Det innebär att en kommun vid denna tidpunkt ska ha lämnat in och publicerat en aktuell energiplan i enlighet med de nya förslagen om innehåll och process för framtagande.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att förslaget innebär en alltför snäv tidsram och föreslår att tidsplanen revideras eller att möjlighet till undantag ges.

För att energiplanerna ska uppnå sitt syfte och bli effektiva verktyg i kommunernas energiarbete krävs en längre implementeringshorisont. Detta gäller särskilt för större kommuner med mer än 45 000 invånare då dessa enligt förslaget ska utarbeta en så kallad värme- och kylaplan (beskrivs i 2.3 6§), som enligt direktivet (Bilaga 1, Artikel 25, 6.d.) bland annat ska ”…utarbetas med deltagande av alla berörda regionala eller lokala intressenter och säkerställa allmänhetens deltagande, inbegripet systemansvariga för lokal energiinfrastruktur”. En sådan process, tillsammans med den kommunala beslutsprocessen för strategiska styrdokument, gör det svårt att ta fram en energiplan med hög kvalitet och samtidigt hålla föreslagen tidsram.

Uppgifter om årlig energianvändning, 16 §

Kommuner föreslås lämna uppgifter om årlig energianvändning i verksamheter som bedrivs av offentliga organ till den myndighet som regeringen bestämmer.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen föreslår att Energimyndigheten ges uppdraget att fastställa gemensamma riktlinjer för indata och beräkningsmetoder för de uppgifter som ska rapporteras. Förvaltningens erfarenheter kring uppföljning av stadens energianvändning är att det är utmanande att ta fram en gemensam beräkningsmodell som passar samtliga bolag och förvaltningar inom staden, och ser en risk med att

rapporteringen inte blir enhetlig och jämförbar mellan landets olika kommuner utan tydliga riktlinjer.

Kap 2.3 Förslag till förordning om energiplanering i kommuner, regioner och statliga förvaltningsmyndigheter

4 § 4, Redovisning av åtgärder och energibesparingspotential

Energiplanen föreslås bland annat innehålla en redovisning av de åtgärder för en effektivare energianvändning som kommunen planerar att vidta i sin verksamhet och en beräkning av vilken energibesparing åtgärderna kan ge.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen föreslår att:

• Energimyndigheten ges uppdraget att fastställa gemensamma riktlinjer för indata och beräkningsmetoder för energibesparingspotential för att få enhetliga och jämförbara beräkningar mellan kommuner.

• Åtgärder som kommunen gör för att främja åtgärder som vidtas av andra aktörer inte ska ingå i en beräkning av energibesparingspotential. Denna typ av åtgärder kan med fördel redovisas, men bör inte ingå i en beräkning av energibesparing på grund av de stora osäkerheter som den typen av beräkningar innebär.

Kap. 2.4 Förslag till förordning om den offentliga sektorns inköp av energieffektiva varor, tjänster och byggnader

8 § Köp av varor med hög energiprestanda

Förslaget innebär att köp av varor ska styras mot de två högsta energieffektivitetsklasserna som är tillräckligt representerade på marknaden, eller ännu högre klasser om det anges i den produktspecifika EU-regeln.

Förvaltningen synpunkter

Förvaltningen föreslår att Upphandlingsmyndigheten ges uppdraget att ta fram och löpande uppdatera kriterienivåer för varor som omfattas av krav på energimärkning. I en sådan kriteriedatabas bör baskraven motsvara den energieffektivitetsklass som krävs enligt direktivet, inklusive korrekt tolkning av kriteriet för högsta tillgängliga energieffektivitetsklass. Upphandlande myndigheter kan därutöver välja en högre ambitionsnivå där det är motiverat.

En kriteriedatabas som är centralt framtagen och kvalitetssäkrad, skulle ge en mer enhetlig tillämpning i offentlig upphandling. Det skulle också minska mängden administration, genom att undvika att varje enskild upphandlande myndighet behöver tolka produktvisa regler och bevaka förändringar i energiklasser. Denna analys tar idag betydande resurser i anspråk i upphandlingsarbetet.

10 § Köp av varor med hög energiprestanda

Förslaget innebär att en upphandlande myndighet behöver kontrollera om varor utan energimärkning istället omfattas av en genomförandeåtgärd i ekodesigndirektivet. Om så är fallet ska krav sättas utifrån de riktvärden för energieffektivisering som anges där.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen föreslår att Upphandlingsmyndigheten ges i uppdrag att förtydliga och komplettera förslaget med en nationell vägledning och standardiserade kravmallar. Förvaltningen föreslår även att förslaget förtydligas kring huruvida det avser indikativa benchmarks utöver minimikraven, och i så fall säkerställer att standardiserade kravmallar tas fram per produktgrupp. Förvaltningen ser svårigheter med att tillämpa bestämmelsen konsekvent och att det finns en risk att den leder till ökad administration och otydlig ansvarsfördelning. Ekodesignkrav är redan bindande produktregler som produkter ska uppfylla för att få släppas ut på EU-marknaden. Om varje upphandlande myndighet förväntas tolka produktspecifika ekodesignregler, med undantag och riktvärden, finns risk att kontrollansvaret i praktiken flyttas från marknadskontroll och ansvariga tillsynsmyndigheter till enskilda upphandlare.

Upphandlande myndigheters ansvar bör i första hand vara att använda centralt framtagna krav och begära relevant dokumentation från leverantören. Det bör inte krävas att varje upphandlande organisation själva genomför detaljerade tekniska och rättsliga bedömningar av ekodesignregelverket per produktkategori. Marknadskontrollen av att produkter uppfyller ekodesignlagstiftningen bör fortsatt ligga hos ansvariga tillsynsmyndigheter.

14 § Köp, nybyggnation och hyra av byggnader

Förslaget innebär att offentliga aktörer, vid köp av byggnad, nybyggnation eller nytt hyresavtal över relevant tröskelvärde, ska säkerställa att byggnaden uppfyller energikrav motsvarande nära-nollenergibyggnad. Kravet ska kontrolleras genom energideklarationen.

Undantag finns om köpet syftar till rivning, totalrenovering, vidareförsäljning utan egen användning eller bevarande av en byggnad med officiellt skydd eller särskilt arkitektoniskt eller historiskt värde.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen föreslår att undantag även bör omfatta byggnader som köps i syfte att energirenoveras för att uppnå önskade krav inom en fastslagen tidsperiod.

Nuvarande krav riskerar att prioritera energiprestanda vid köp- eller hyrestillfället framför en minskad energianvändning och resurshushållning över tid. Klimatpåverkan bör bedömas ur ett helhetsperspektiv och regelverket bör därför ge utrymme för avvägningar mellan återbruk, kulturvärden och successiv energieffektivisering, istället för att ensidigt styra mot en redan uppnådd nära-nollenerginivå.

Kap. 6.3 Skyldigheten att ställa krav på energieffektivitetsprestanda gäller vissa varor, tjänster och byggnader

Enligt förslaget ska krav på energieffektivitetsprestanda gälla i alla fall, så länge det är tekniskt genomförbart att ställa sådana krav. Det ska inte längre finnas möjlighet att göra undantag med hänsyn till kostnadseffektivitet, ekonomisk genomförbarhet, hållbarhet i vidare bemärkelse eller tillräcklig konkurrens.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen föreslår att möjligheten att kunna göra undantag med hänsyn till kostnadseffektivitet, ekonomisk genomförbarhet, hållbarhet i vidare bemärkelse eller tillräcklig konkurrens bör finnas kvar om den upphandlande myndigheten kan visa att energiprestandakravet i det enskilda fallet är oproportionerligt med hänsyn till dessa parametrar.

Energieffektiva varor, tjänster och byggnader bör eftersträvas, men inte som den enskilt viktigaste faktorn vid ett köp. För att säkerställa samhällsekonomisk och miljömässig nytta bör det gå att göra undantag från skyldigheten, exempelvis om kravet medför en oproportionerligt stor merkostnad i förhållande till energinyttan eller om kravet motverkar andra väsentliga miljömål.

Stadsbyggnadskontoret

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 7 september 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Övergripande synpunkt

Stadsbyggnadskontoret är i grunden positivt till promemorians förslag och ser ett behov av en moderniserad och mer strategisk kommunal energiplanering. Flera av de föreslagna förändringarna ligger väl i linje med hur staden redan utvecklar sitt arbete med energiplanering, bland annat genom en tydligare koppling mellan energi- och effektfrågor, fysisk planering och uppföljning av energianvändning. Kontoret ser samtidigt behov av vissa förtydliganden och justeringar för att förslagen ska vara praktiskt genomförbara.

Tidsfristen till den 1 januari 2028 är för kort

Promemorian föreslår att en aktuell energiplan ska lämnas till Energimyndigheten senast den 1 januari 2028 för de kommuner som omfattas av rapporteringskravet. Samtidigt innebär förslaget nya och mer omfattande krav på energiplanens innehåll, bland annat avseende framtida energi- och effektbehov, trygg energiförsörjning, totalförsvarets behov och kopplingen till fysisk planering. Kontoret bedömer att tiden för att anpassa eller ta fram en energiplan som uppfyller de nya kraven är alltför kort. Arbetet kräver omfattande underlag, samverkan med flera externa aktörer och interna förankrings- och beslutsprocesser. Ikraftträdandet bör därför senareläggas eller

kompletteras med övergångsbestämmelser som ger kommunerna tillräcklig tid att ta fram en energiplan enligt de nya kraven.

Kommunerna behöver stöd och tillgång till uppgifter om totalförsvarets behov

Promemorian anger att energiplaneringen ska beakta totalförsvarets behov av energiförsörjning. Det framgår dock inte tillräckligt tydligt hur kommunen ska få tillgång till dessa uppgifter, vilka Tjänsteutlåtande Dnr 2026-12268 Sida 3 (3) statliga aktörer som ansvarar för att tillhandahålla underlagen eller hur information som är skyddsvärd ska hanteras.

Kontoret bedömer att kommunerna inte själva kan förväntas identifiera och bedöma totalförsvarets samlade energibehov. Berörda statliga myndigheter, exempelvis länsstyrelser och andra ansvariga myndigheter inom totalförsvaret, behöver därför ha ett tydligt ansvar för att tillhandahålla relevanta och användbara planeringsunderlag. Det behöver också tydliggöras hur sekretessbelagda eller säkerhetsskyddade uppgifter ska hanteras i förhållande till kravet på en offentlig energiplan.

Tydligare underlag om energisystemets markanspråk behövs

Promemorian anger att energiplanen ska ha en sådan omfattning och detaljeringsgrad att den kan utgöra underlag för kommunens översiktsplan och annan fysisk planering. Det anges också att översiktsplaneringen kan behöva konkretisera de behov och brister som energiplaneringen identifierar, exempelvis när det gäller markanspråk för energiinfrastruktur.

För att energiplanen ska kunna fylla denna funktion behöver kommunen få tillgång till mer konkreta och geografiskt användbara underlag från de aktörer som ansvarar för energisystemets utveckling. Kontoret anser därför att kraven på nätföretagens nätutvecklingsplaner bör ses över så att framtida behov av energiinfrastruktur och tillhörande markanspråk redovisas på en nivå som kan användas i kommunernas fysiska planering.

Motsvarande behov finns även för andra delar av energisystemet. Det bör därför övervägas hur även exempelvis fjärrvärme- och fjärrkylaföretag samt andra relevanta energiinfrastrukturaktörer kan bidra med långsiktiga och geografiskt konkreta planeringsunderlag. Utan sådana underlag finns en risk att kommunen får ett utökat ansvar för att omsätta energisystemets utvecklingsbehov i fysisk planering utan att ha tillgång till den information som krävs.

Trafikkontoret

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 27 augusti 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Trafikkontorets synpunkter

Av förslagen i promemorian har kontoret valt att kommentera sex förslag som har bedömts påverka kontorets verksamhet mest. Dessa listas nedan i hierarkisk ordning efter betydelse eller påverkan på kontorets verksamhet:

• Avsnitt 4.7: Minskad energianvändning i offentlig sektor

• Avsnitt 4.5: Planering av energieffektiviseringsåtgärder i offentlig sektor

• Avsnitt 6.3: Skyldighet att ställa krav på energieffektivitetsprestanda gäller vissa varor, tjänster och byggnader

• Avsnitt 6.4: Beaktande av principen om energieffektivitet först vid upphandling

• Avsnitt 4.9: Kommuners deltagande i planering ör prioritering av samhällsviktiga elanvändare

• Avsnitt 4.2: Kommuner ska planera och följa upp återfärder som en del av energiplaneringen

Avsnitt 4.7: Minskad energianvändning i offentlig sektor

Kommuner ska lämna uppgifter om den årliga energianvändningen i sina verksamheter till Energimyndigheten. Förslaget är kopplat till EU-kravet att energianvändningen i offentliga organ ska minska med minst 1,9 procent per år jämfört med 2021. Det är upp till respektive medlemsland att bestämma hur detta ska uppnås och i förslaget framgår att inget generellt krav på offentliga organ bör införas då det riskerar stå i vägen för de åtgärder som anses mest kostnadseffektiva.

Kontoret tillstyrker förslaget om rapportering av energianvändning och den övergripande inriktningen mot minskad energianvändning i offentlig sektor. Det är samtidigt viktigt att uppföljning och krav på minskad energianvändning utformas så att hänsyn kan tas till verksamheternas olika förutsättningar, redan genomförda energieffektiviseringar och förändringar i verksamhetens omfattning.

För samhällsviktig teknisk infrastruktur behöver energieffektivisering kunna genomföras utan att verksamhetens funktion, exempelvis trafiksäkerhet, trygghet och tillgänglighet, försämras.

För trafikkontoret är frågan om gatubelysning särskilt relevant eftersom gatubelysningen står för en stor andel av kontorets energianvändning. Energieffektivisering av belysningsanläggningen är därför en central del av kontorets bidrag till stadens energieffektiviseringsarbete.

Avsnitt 4.5: Planering av energieffektiviseringsåtgärder i offentlig sektor

Kommuner och regioner ska redovisa planerade åtgärder för effektiv energianvändning i en långsiktig plan. Det kan exempelvis handla om:

• hushållning med energi,

• utjämning av effekttoppar,

• efterfrågeflexibilitet,

• energilagring.

Detta kan få betydelse för hur kontorets energieffektiviseringsåtgärder planeras, prioriteras och rapporteras. Exempelvis kan följande åtgärder komma att behöva synliggöras som delar av stadens långsiktiga energiplanering:

• LED-konvertering,

• styrning av belysning,

• effektreducering,

• energieffektiva fordon/maskiner

Kontoret tillstyrker förslaget. Det är samtidigt viktigt att de långsiktiga energieffektiviseringsåtgärderna kan integreras med stadens befintliga investerings-, verksamhets- och underhållsplanering och inte medför parallella planerings- och uppföljningssystem. För teknisk infrastruktur bör åtgärderna även bedömas utifrån funktion, livslängd, robusthet och samhällsekonomisk nytta.

Avsnitt 6.3: Skyldighet att ställa krav på energieffektivitetsprestanda gäller vissa varor, tjänster och byggnader

Vid upphandling ska krav på energieffektivitetsprestanda ställas på vissa varor, tjänster och byggnader. För trafikkontoret kan detta bland annat beröra belysningsutrustning, teknisk utrustning, fordon och däck samt upphandlingar inom exempelvis vägbelysning, trafiksignaler och vägunderhåll. Vid tjänsteupphandling ska kontoret kräva att leverantören, när denne köper in nya varor för att tillhandahålla tjänsten, uppfyller relevanta energieffektivitetskrav. Kraven gäller enligt förslaget upphandlingar över gällande tröskelvärden.

Förslaget medger undantag när krav inte är tekniskt genomförbara, exempelvis på grund av tekniska begränsningar, platsförutsättningar eller bristande kompatibilitet med befintlig infrastruktur eller befintliga system. Kontoret ser positivt på denna möjlighet, men anser att det behöver tydliggöras hur den ska tillämpas i komplexa bygg- och anläggningsentreprenader och vid successiva reinvesteringar i befintlig teknisk infrastruktur. Detta är särskilt relevant för gatubelysning och andra tekniska trafiksystem där nya komponenter behöver kunna integreras med befintliga system.

Kontoret tillstyrker förslaget men vill framhålla vikten av tydlig ansvarsfördelning och en tillämpning som tar hänsyn till teknisk genomförbarhet och befintliga system och anläggningar.

Avsnitt 6.4: Beaktande av principen om energieffektivitet först vid upphandling

Kommuner ska innan de ingår offentliga kontrakt analysera olika alternativ för att uppnå syftet med köpet samt bedöma alternativen utifrån energieffektivitet. Vid behov kan en samhällsekonomisk kostnads-nyttoanalys användas.

En teknisk lösning som använder mindre energi men har kortare livslängd, sämre driftsäkerhet eller högre underhållsbehov behöver inte vara det mest effektiva alternativet ur ett samhällsperspektiv.

Kontoret tillstyrker förslaget men vill framhålla att bedömningen av energieffektivitet behöver göras utifrån ett helhetsperspektiv. Vid val mellan olika alternativ behöver hänsyn kunna tas till bland annat funktion, trafiksäkerhet, robusthet, livscykelperspektivet, drift och underhåll samt teknisk genomförbarhet. Det är viktigt att tillämpningen av principen inte innebär att energieffektivitet bedöms isolerat från de övriga mål som upphandlingen ska uppfylla.

Avsnitt 4.9: Kommuners deltagande i planering är prioritering av samhällsviktiga elanvändare

Kommuner ska delta i statliga myndigheters arbete med planering för prioritering av samhällsviktiga elanvändares elförsörjning (Styrelsförordningen, 2011 :931). Kommunernas deltagande är i dag frivilligt men föreslås bli obligatoriskt genom föreskrifter.Det handlar om så kallad Styrel- planering för att kunna prioritera samhällsviktiga elanvändare om elförsörjningen måste begränsas eller brytas.

Kontoret tillstyrker förslaget. Förslaget bedöms vara positivt för kontoret, eftersom flera av kontorets anläggningar och tekniska system är beroende av en säker elförsörjning och har betydelse för samhällsviktig verksamhet. En strukturerad prioritering av elanvändare vid elförsörjningsbegränsningar kan stärka förutsättningarna för robusthet och kontinuitet i dessa verksamheter.

Avsnitt 4.2: Kommuner ska planera och följa upp återfärder som en del av energiplaneringen

En kommun ska planera och följa upp åtgärder för att främja en trygg energiförsörjning och en effektiv användning av energi och effekt.

Planeringen ska bidra till att efterfrågan på energi möts på kort och lång sikt, även vid fredstida krissituationer och höjd beredskap.

För kontoret innebär energiplaneringen framför allt ett fokus på en effektiv användning av energi och effekt.

Kontoret tillstyrker förslaget med medskick att det är viktigt att planeringen omfattar såväl effektbehov och energiberoenden i teknisk infrastruktur som energianvändning i stadens fastigheter och andra verksamheter. Kontoret bedömer att arbetet bör samordnas centralt inom staden för att säkerställa en sammanhållen planering mellan olika verksamheter och tekniska system.

Stockholm Stadshus AB

Stockholm Stadshus AB:s yttrande daterat den 9 september 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen tillstyrker i huvudsak inriktningen i promemorians förslag, men framhåller att förslagen behöver utvecklas och att de samlade konsekvenser i nuläget är svåra att överblicka.

En mer sammanhållen energiplanering och tydligare krav på energieffektivitet kan bidra till en tryggare energiförsörjning och en effektivare användning av energi och effekt. Kraven på bland annat planering, datainsamling, rapportering, upphandling och uppföljning kan samtidigt medföra en ökad arbetsbörda och högre kostnader för kommuner, kommunala bolag och leverantörer. Kommunernas faktiska rådighet över energisystemet varierar. I många kommuner ägs energiproduktion och distributionsnät helt eller delvis av externa eller samägda aktörer. I Stockholm äger staden inte elnätet och har, genom sitt 50-procentiga ägande i Stockholm Exergi, inte heller ensam rådighet över den huvudsakliga produktionen och distributionen av fjärrvärme och fjärrkyla. Kommunen kan påverka genom fysisk planering, ägarstyrning, upphandling och samverkan, men kan inte ensam besluta om exempelvis investeringar i nät och produktionsanläggningar. Kraven bör därför utformas så att ansvar och faktisk rådighet hänger samman och så att energiplaneringen kan samordnas med berörda nätägare och energiföretag. Eftersom flera centrala frågor återstår att precisera bör konsekvensanalysen kompletteras och nödvändiga föreskrifter, mallar och vägledningar finnas på plats i god tid före ikraftträdandet.

4.3 Kommunala energiplaner

Koncernledningen tillstyrker i huvudsak inriktningen att den kommunala energiplanen ska omfatta tillförsel, distribution, lagring och användning av energi samt kommunens behov av energi och effekt, men framhåller att ansvarsfördelningen mellan kommunen och de aktörer som äger energiproduktion och distributionsnät behöver beaktas i den fortsatta utformningen.

Energiplaneringen behöver omfatta både energi och effekt för att ge ett tillräckligt underlag för kommunens långsiktiga planering. I en växande storstad är samspelet mellan elförsörjning, fjärrvärme, fjärrkyla, energilagring och fysisk planering särskilt viktigt. En samlad planering kan också tydliggöra vilka åtgärder som krävs för att upprätthålla samhällsviktiga verksamheter vid störningar i energiförsörjningen.

4.4 En energiplan ska vara aktuell och offentliggöras

Koncernledningen tillstyrker i huvudsak inriktningen att en aktuell energiplan ska offentliggöras, men anser att det behöver förtydligas hur kravet ska förenas med bestämmelserna om sekretess och säkerhetsskydd.

Öppenhet om kommunens långsiktiga energiplanering är positiv. Planeringen kan samtidigt behöva bygga på uppgifter om energiförsörjning, reservlösningar och samhällsviktiga verksamheter som omfattas av sekretess eller behöver skyddas av säkerhetsskäl. Det bör därför tydligt framgå av kommande föreskrifter och

vägledning hur kravet på offentliggörande ska förenas med bestämmelserna om sekretess och säkerhetsskydd samt hur en offentlig version av planen vid behov ska avgränsas.

4.7 Minskad energianvändning i offentlig sektor

Koncernledningen tillstyrker i huvudsak inriktningen att kommuner och regioner ska rapportera den årliga energianvändningen i verksamheter som bedrivs av offentliga organ, men anser att förslagets avgränsning och formerna för rapporteringen behöver förtydligas.

Promemorian anger att det behöver göras en bedömning från fall till fall av vilka kommunala bolag som är offentliga organ. Avgränsningen är central eftersom definitionen är snävare än begreppet upphandlande myndighet. Energimyndigheten bör därför i god tid före den första rapporteringen ge tydlig vägledning om vilka kommunala bolag och verksamheter som omfattas. Rapporteringen bör samordnas med befintlig energi- och miljörapportering inom kommuner och kommunala bolag. Ett enhetligt nationellt format, tydliga definitioner och möjlighet att återanvända redan rapporterade uppgifter minskar risken för dubbelrapportering och onödig administration.

6.3 Skyldigheten att ställa krav på energieffektivitetsprestanda gäller vissa varor, tjänster och byggnader

Koncernledningen tillstyrker i huvudsak inriktningen att upphandlande myndigheter och enheter i vissa fall ska ställa krav på energieffektivitetsprestanda, men anser att kraven och möjligheterna till undantag behöver utformas så att reglerna kan tillämpas proportionerligt och med hänsyn till tekniska och ekonomiska förutsättningar.

Kraven kan bidra till minskad energianvändning och till att energieffektiva produkter och lösningar får en starkare ställning på marknaden. Regleringen behöver samtidigt vara tydlig när energieffektivitet ska vägas mot livscykelkostnad, klimatpåverkan, cirkularitet, teknisk funktion, försörjningsberedskap och konkurrens. Det gäller särskilt eftersom nuvarande möjligheter till undantag med hänsyn till bland annat kostnadseffektivitet, ekonomisk genomförbarhet och hållbarhet i vidare bemärkelse föreslås tas bort.

Vid köp och hyra av befintliga byggnader kan kravet på nära nollenergiprestanda begränsa utbudet och medföra betydande kostnader. Det bör tydliggöras hur teknisk genomförbarhet ska bedömas för befintliga byggnader och hur undantagen ska tillämpas. Det bör även uttryckligen framgå att kravet vid hyresavtal avser den upphandlande myndigheten eller enheten i egenskap av hyresgäst och inte ett kommunalt bostadsbolags uthyrning i egenskap av hyresvärd.

För byggentreprenader behöver det finnas ett praktiskt användbart sätt att ange och verifiera energiprestandan under projektering, genomförande och uppföljning. Energideklarationen upprättas normalt först när byggnaden är färdig. Det behöver

därför klargöras vilket underlag som ska användas i upphandlingen och vad som gäller om den färdiga byggnaden inte når avtalad prestanda. Även kravet på vilka nya varor en tjänsteleverantör får köpa för att utföra en tjänst behöver avgränsas, bland annat i fråga om underleverantörer och uppföljning.

6.4 Beaktande av principen om energieffektivitet först i upphandling

Koncernledningen tillstyrker i huvudsak inriktningen att principen om energieffektivitet först ska beaktas vid upphandling, men anser att analyskravens omfattning och förhållandet till andra relevanta ekonomiska, tekniska och miljömässiga hänsyn behöver förtydligas.

Skyldigheten omfattar upphandlingar över tillämpliga tröskelvärden och gäller även andra varor och tjänster än dem som omfattas av särskilda energiprestandakrav. Det behöver framgå hur omfattande analysen ska vara i förhållande till upphandlingens art, värde och energipåverkan. Analysen bör kunna väga samman energieffektivitet med livscykelkostnad, klimatpåverkan, cirkularitet, teknisk funktion, robusthet och investeringskostnad. Gemensamma analyser från exempelvis en inköpscentral bör kunna återanvändas när förutsättningarna är jämförbara.

6.5 Undantag från skyldigheten att ställa krav på energieffektivitetsprestanda och att tillämpa principen om energieffektivitet först

Koncernledningen konstaterar att energieffektivitetsdirektivet begränsar utrymmet för nationella undantag, men anser att förslaget behöver kompletteras med tydligt stöd för proportionerliga bedömningar. Regeringen bör inom direktivets utrymme säkerställa att kommande föreskrifter och vägledning ger ett tillräckligt stöd för proportionerliga bedömningar och för situationer där ett energikrav leder till högre totalkostnad, minskad konkurrens eller sämre samlad miljö- och klimatnytta.

6.6 Användning av avtal om energiprestanda

Koncernledningen tillstyrker i huvudsak inriktningen att upphandlande myndigheter och enheter ska bedöma möjligheten att använda avtal om energiprestanda vid tjänstekontrakt med betydande energianvändning, men anser att tillämpningsområdet samt kraven på bedömning och dokumentation behöver förtydligas.

Begreppet tjänster med betydande energianvändning behöver avgränsas närmare. Eftersom skyldigheten gäller oavsett kontraktsvärde bör Energimyndigheten även ange en proportionerlig metod för bedömning och dokumentation. Kravet bör kunna uppfyllas utan omfattande utredningar när energianvändningen är begränsad eller när ett energiprestandaavtal uppenbart inte är lämpligt.

6.8 Uppgiftsskyldighet

Koncernledningen tillstyrker i huvudsak inriktningen att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om uppgiftsskyldighet, men anser att rapporteringens omfattning, format och tidpunkter behöver klargöras i god tid före ikraftträdandet.

En nationell rapporteringsmall och tydliga anvisningar om vilka uppgifter som ska registreras, i vilket format de ska lämnas och hur ofta rapportering ska ske bör finnas tillgängliga i god tid före ikraftträdandet. Uppgifterna behöver annars registreras utan att de upphandlande organisationerna vet vilken dokumentation som senare kommer att begäras. Rapporteringskraven bör så långt möjligt bygga på uppgifter som redan finns i upphandlingssystem och avtalsuppföljning.

8.7 Konsekvenser för upphandlande myndigheter och enheter

Koncernledningen bedömer att promemorian underskattar de administrativa och ekonomiska konsekvenserna för andra upphandlande myndigheter och enheter än statliga myndigheter. För kommunala fastighetsbolag innebär förslagen arbete med behovsanalyser, tekniska bedömningar, kravformulering, verifiering, avtalsuppföljning och rapportering. Leverantörernas kostnader och den möjliga påverkan på konkurrensen behöver också analyseras närmare. Konsekvensanalysen bör därför kompletteras och nödvändiga föreskrifter, mallar och vägledningar bör finnas på plats med tillräcklig framförhållning.

8.11 Konsekvenser för klimatet och miljön

Koncernledningen anser att den samlade klimat- och miljöpåverkan bör få en tydligare plats vid tillämpningen av reglerna. En åtgärd som minskar energianvändningen kan samtidigt orsaka utsläpp genom tillverkning, transport och installation av nya material och produkter. Vid val mellan olika lösningar bör därför energieffektiviseringens nytta kunna bedömas ur ett livscykelperspektiv och tillsammans med möjligheten till återbruk och längre teknisk livslängd.

Underremisser

AB Svenska Bostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Svenska Bostäder är positivt till en moderniserad energiplanering och förbättrad energirapportering. Bolaget anser att klimatnytta och kostnadseffektivitet bör beaktas tydligare när åtgärder väljs. Det bör också förtydligas att reglerna om hyresavtal avser en upphandlande organisation som hyresgäst, inte ett kommunalt bostadsbolag som hyresvärd.

AB Familjebostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Familjebostäder tillstyrker att den kommunala energiplanen även ska omfatta lagring av energi och effektanvändning. Bolaget är också positivt till höga energikrav vid nyproduktion men framhåller att nära-nollenergikravet kan vara svårt att uppfylla för befintliga byggnader. Kraven bör därför anpassas till byggnadernas tekniska förutsättningar.

AB Stockholmshems remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholmshem är positivt till energieffektivitetskrav vid upphandling men ser behov av flera förtydliganden. Bolaget efterfrågar vägledning om analysens omfattning och

om hur energieffektivitet ska vägas mot livscykelkostnad, klimatpåverkan, cirkularitet och teknisk funktion. Begränsade undantagsmöjligheter kan enligt bolaget leda till högre kostnader, färre anbud och målkonflikter.

Det behövs även tydliga regler för verifiering vid nybyggnation, tjänsteleverantörers inköp, tjänster med betydande energianvändning och rapportering. Bolaget bedömer att konsekvensanalysen underskattar arbetet och kostnaderna för kommunala bostadsbolag och deras leverantörer.

Micasa Fastigheter i Stockholm AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Micasa Fastigheter är positivt till promemorians inriktning. Bolaget är certifierat enligt ISO 50001 och har redan energihandlingsplaner och energikrav vid inköp. De nya kraven bör samordnas med Remissvar Dnr SSAB 2026/115 Sida 7 (7) befintliga processer för att undvika dubbelrapportering och onödig administration.

Bolaget är positivt till ökad öppenhet men anser att uppgifter om energiförsörjning vid kris eller höjd beredskap behöver skyddas. Höga krav på energiprestanda och renovering kan även medföra betydande kostnader.

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB):s remissvar har i huvudsak följande lydelse:
SISAB bedömer att stadens rapportering av energianvändning kan bygga vidare på de energidata som bolaget redan rapporterar centralt. Rapporteringsformatet behöver dock fastställas. Möjligheten att använda energiprestandaavtal behöver också beaktas i berörda renoveringsprojekts ekonomi och kravställning. De föreslagna upphandlingsreglerna får stor påverkan på bolagets fastighetsaffärer, entreprenader, tekniska installationer samt drift- och servicetjänster. Standardkrav, tekniska anvisningar och upphandlingsmallar behöver därför ses över. Bolaget efterfrågar även tydlighet om hur principen om energieffektivitet först förhåller sig till den kommunala styrningen av större investeringar.